

**Vurderinger efter habitatbekendtgørelsen af ansøgt
råstofindvindingsprojekt på matr.nr. på matr.nr. 3a, 2x, 12y,
13e, 13t Stjær By, Stjær og 2g Kollens Mølle, Adslev i
Skanderborg Kommune**

Lovgrundlag

A.1 Natura 2000-områder

Før Region Midtjylland giver tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens¹ § 7, skal regionen i henhold til § 6, stk. 1, 1. pkt. i habitatbekendtgørelsen² vurdere om det ansøgte, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Denne vurdering kaldes derfor en Natura 2000-væsentlighedsvurdering.

Vurderingen af om en plan eller et projekt påvirker et Natura 2000-område væsentligt er baseret på, om projektet kan påvirke de karakteristika og miljømæssige forhold, der kendetegner det konkrete Natura 2000-område, herunder særligt de konkret fastsatte bevaringsmålsætninger for de arter og naturtyper, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Hvis det i væsentlighedsvurderingen ikke kan udelukkes, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 2. pkt. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte.

Oplysninger om Natura 2000-områder mv. fremgår af afsnit B.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20/11/2024 om råstoffer.

² Bekendtgørelse nr. 1098 af 21/08/2023 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Dato 17-02-2025

Sagsbehandler Flemming Vang

Christensen

raastoffer@ru.rm.dk

Tel. +45 78411933

Sagsnr. 1-50-71-23-23

Side 1

Region Midtjyllands konkrete Natura 2000-væsentlighedsvurdering for det ansøgte råstofindvindingsprojekt fremgår af afsnit C.

A.2 Bilag IV-arter og beskyttede yngle- og rasteområder

Tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens § 7, stk. 1 er omfattet af habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3, nr. 1 og derved forpligtelsen i habitatbekendtgørelsens § 10. Før Region Midtjylland giver tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, skal regionen således vurdere, om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i deres naturlige udbredelsesområder, jf. habitatbekendtgørelsen § 10.

Et yngle- eller rasteområde forstås som en samling af lokaliteter, hvor en bestand af en art yngler eller raster, og ikke som hver enkelt lokalitet eller forekomst, medmindre der ikke er økologisk sammenhæng med andre lokaliteter eller forekomster. Ofte vil de enkelte lokaliteter i et sådant "netværk" af lokaliteter, der udgør et yngle- eller rasteområde, indbyrdes supplere hinanden i at opretholde bestanden. Betydningen af de enkelte lokaliteter i netværket kan afhænge af bestandens tæthed og spredningsmuligheder.

Ved vurderingen af om et yngle- eller rasteområde beskadiges eller ødelægges, er det afgørende, om den økologiske funktionalitet kan opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Vurdering af, hvorvidt en bilag IV-art vil blive påvirket af et givent projekt, forudsætter blandt andet kendskab til arternes konkrete forekomst og udbredelse i det berørte område, spredningsmuligheder og økologiske sammenhænge.

Oplysninger om bilag IV-arter fremgår af afsnit D.

Region Midtjyllands konkrete vurdering om bilag IV-arter for det ansøgte råstofindvindingsprojekt fremgår af afsnit E.

B. Oplysninger om Natura 2000-områder

Nærmeste Natura 2000-område og dets udpegningsgrundlag

Nærmeste Natura 2000-område er nr. 232, Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup Sø og Tåstrup Mose, ca. 1,3 kilometer nord for det samlede projektområde.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 232		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Odder (1355)

Tabellen viser naturtyper og/eller arter på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype jf. habitatdirektivet.

Natura 2000-området er, jf. Natura 2000-planen og seneste basisanalyse (2022-2027), specielt udpeget for at beskytte for at beskytte løvskovsarealerne. Området er således primært karakteriseret ved arealer med bøgeskov på muldbund og i noget mindre omfang elle- og askeskov, ege-blandskov og næringsrig sø. Naturtyperne rigkær og kildevæld er arealmæssigt ikke så dominerende, men områdets forekomster af disse er flere steder af god naturmæssig værdi.

Af interessante arter inden for området bør fremhæves i basisanalysen odder og sumpvindelsnegl, hvortil det af basisanalysens opsummering fremgår, at der ikke vurderes at være trusler mod hverken odder eller sumpvindelsnegl.

Der foreligger ikke andre Natura 2000-områder, som vurderes at være mere relevante at inddrage i vurderingen i forhold til påvirkning fra projektet.

Gennemgang af databaser for registreringer af arter på udpegningsgrundlaget

Region Midtjylland har foretaget gennemgang af Naturdata³, Arter.dk⁴ og Naturbasen.dk⁵. Ved gennemgangen er der ikke fundet registreringer af dyrearter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag inden for eller i projektområdets nærmere omgivelser.

C. Natura 2000-væsentlighedsvurdering

Region Midtjylland vurderer samlet efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1, 1. pkt., at det ansøgte råstofvindingsprojekt ikke vil påvirke Natura 2000-områdets bevaringsmålsætninger eller udpegningsgrundlag væsentligt. Region Midtjylland finder derfor, at der ikke skal foretages en nærmere konsekvensvurdering af påvirkninger på Natura 2000-områder efter habitatbekendtgørelsens § 6 stk. 2, 1 pkt.

³ Naturdata - Danmarks Miljøportal (miljoportal.dk), opslag d. 25.2.2025.

⁴ Arter.dk - Fundsøgning, opslag d. 15.11.2023.

⁵ Naturbasen.dk - Fundsøgning (licens G03/2021), opslag d. 25.2.2025.

Ved denne vurdering lægger Region Midtjylland vægt på, at naturtyperne på det nærmeste Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag ikke vil blive påvirket af projektet; dels på grund af afstanden til Natura 2000-områdenes naturtyper, og dels fordi råstofindvindingsprojektet ikke medfører ændring af grundvandsstand eller ændring af vandløb, der kan have forbindelse til Natura 2000-områderne og deres naturtyper, hvortil projektet ikke indebærer nogen væsentlige emissioner eller øvrige udledninger til omgivelserne.

Hertil vurderes projektet ikke at indeholde egnede levesteder eller have en økologisk funktion for dyrearterne odder eller sumpvindelsnegl, som fremgår af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, på baggrund af projektområdets karakter, og beliggenhed.

Der forefindes hertil ikke øvrige projekter eller planlægning, som sammen med projektet vurderes at have kumulative indvirkninger på Natura 2000-området.

D. Oplysninger om bilag IV-arter i forhold til projektet

Udbredelsen af bilag IV-arter ift. den involverede landsdel og lokalområdet

Baseret på "Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁶ samt NOVANA's artsregistreringer⁷ er det sandsynligt, at følgende arter kan forekomme i projektområdet: odder, flere arter af flagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø, strandtudse og markfirben.

Gennemgang af databaser for registreringer

Region Midtjylland har foretaget gennemgang af Naturdata⁸, Arter.dk⁹ og Naturbasen.dk¹⁰. Ved gennemgangen er der ikke fundet registreringer af bilag IV-arter inden for projektområdet eller i dets umiddelbare omgivelser.

Undersøgelser og gennemgang af projektområdet for bilag IV-arter

⁶ Christian Kjær (Red.), Lars Christian Adrados, Mikkel Boel, Lars Briggs, Per Klit Christensen, Niels Damm, John Frisenvænge, Kåre Fog, Rikke Reisner Hansen, Martin Hesselsøe, Rasmus Mohr Mortensen, Peer Ravn, Sabine Stosiek, Morten Strandberg, Ole Roland Therkildsen, Peter Wiberg-Larsen. 2023. Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 271 s. - Videnskabelig rapport nr. 520. (Herefter DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023)

⁷ NOVANA Arter (au.dk)

⁸ Naturdata - Danmarks Miljøportal (miljoeportal.dk), opslag d. 25.2.2025.

⁹ Arter.dk - Fundsøgning, opslag d. 15.11.2023.

¹⁰ Naturbasen.dk – Fundsøgning (licens G03/2021), opslag d. 25.2.2025.

Ansøger har til ansøgningen fået foretaget flere gennemgange med feltbesigtigelser for bilag IV-arter, som er afrapporteret i indsendt følgende notat:

Enbicon, Notat om kortlægning af naturinteresser i Stjær Grusgrav, 28.10.2024

Af notatet fremgår det, at det er foretaget feltbesigtigelser med gennemgang af projektområdet på følgende datoer ved følgende vejrforhold:

- 30. maj: kl.1330-1500 og 18-21, Vejr: Eftermiddagen solskin og skyfrit, c. 18 grader. Om aftenen tiltagende højt skydække fra øst 16-17 grader, svag vind/vindstille
- 20. juni: kl. 10-11: 20 grader, 1/8 skydække, let vind.
- 28. juli: 13-1430: 22 grader, 2/8 skydække, jævn vind
- 8. august: 0930-1130: 20 grader, 3/8 skydække, let-jævn vind.

Som det fremgår af notatet, har feltbesigtigelserne haft særligt fokus på at bestemme, om der er en tilstedeværelse af bilag IV-arter, herunder særligt om markfirben forefindes i forhold til projektområdet.

Om tilstedeværelsen af relevante bilag IV-arter fremgår det af notatets side 3, at:

”Markfirben:

Selv om projektområdet er et velegnet levested og dermed potentielt yngle- og rasteområde for arten, er der ikke trods betydelig undersøgelsesindsats registreret nogen individer af Markfirben i området. På baggrund af ovenstående vurderes det, at råstofindvinding på udvidelsen af grusgraven godt kan finde sted uden at beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for Markfirben.

Padder:

Der er ikke registreret yngleforekomster af nogen arter af bilag IV-padder i området, som potentiel vil kunne berøres af udvidelsen af gravningen længere mod nord. Graven ville være muligt overvintringsområde for flere arter, men da der ikke er registreret nogen forekomster af ynglende padder inde i området og ingen velegnede lokaliteter eller kendte bestande af især Stor Vandsalamander og Strandtudse indenfor relevant nærhed (2 hhv. 10 km. til nærmeste kendte registreringer (arter.dk og naturdata.dk)) vurderes udvidelsen af graven ikke af påvirke den økologiske funktionalitet for nogen bestande af de to arter.”

Hertil har Skanderborg Kommune i sit høringssvar af 1. april 2025 til det ansøgte projekt oplyst, at man heller ikke hos kommunen, har andre oplysninger om bilag IV-arter end dem, som er fremfundet ved Enbicons gennemgang.

E. Region Midtjyllands bilag IV-artsvurdering

På det foreliggende grundlag vurderer Region Midtjylland efter habitatbekendtgørelsens § 10, at det ansøgte projekt ikke vurderes at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter. Vurderinger for de relevante bilag IV-arter fremgår nærmere nedenfor.

Side 6

Markfirben

Markfirbenets yngle- og rasteområder kendetegnes som:

”Markfirben yngler på en række forskellige levesteder, lige fra menneskeskabte levesteder såsom vejskrånninger, jernbaneskrånninger og råstofgrave (typisk grusgrave) over til mere naturlige levesteder som overdrev, heder, højmoser, strandenge, klitter og kystskrænter. Kendetegnende for disse yngleområder er, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænedes og solvendte skrånninger.”¹¹

Eftersom projektområdet ved dets sydvendte indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, vurderes råstofgraven at indeholde egnede yngle- og rasteområder for markfirben, som Enbicon også beskriver i sit notat.

Enbicon har foretaget naturgennemgange med søgning efter bilag IV-arter ift. projektområdet, herunder særligt eftersøgt for markfirben ved besigtigelser af de sydvendte skrånninger.

Da der ikke er fundet individer af markfirben under Enbicons besigtigelser af projektområdets egnede yngle- og rasteområder, vurderer Enbicon, at markfirben ikke lever eller yngler i området.

¹¹ Christian Kjær, Morten Elmeros, Henning Heldbjerg, Ane Kirstine Brunbjerg, Rasmus Mohr Mortensen, Jesper Bladt og Peter Mikkelsen 2023. ARTER 2021: NOVANA Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 148 s. - Videnskabelig rapport nr. 530, <http://dce2.au.dk/pub/SR530.pdf>

Region Midtjylland vurderer på baggrund af Enbicons gennemførte feltundersøgelser for markfirben, herunder særligt besigtigelserne af sydvendte skrånninger i projektområdet, at markfirben ikke har yngle- eller rasteområder i projektområdet eller dets umiddelbare omgivelser, hvorfor projektet ikke vil påvirke disse.

Det ansøgte projekt vurderes hertil i øvrigt ikke at påvirke områdets egnethed for markfirben, idet der fortsat efterlades skrænter egnet som yngle- og rasteområder for markfirben.

Strandtudse

Strandtudsens yngleområder til æglægning er våde naturtyper med fritstående vand som søer, herunder temporære søer, som skal være vandholdige i artens æglægningsperiode, som strækker sig fra april til medio juli, og i enkelte tilfælde strækker sig så sent som frem i august måned.¹²

Region Midtjylland bemærker, at der i projektområdets østlige del i særligt våde perioder har været beliggende en mindre temporær vandsamling af overfladevand i lavning, hertil foreligger der ikke andre våde eller temporært våde naturtyper i eller omkring projektområdet, som vurderes at frembyde egnet yngleområde for arten.

Af Enbicons notat, fremgår det, at Enbicon under sine gennemgange af områdets naturindhold har eftersøgt denne temporære vandholdige lavning, beskrevet af Enbicon som temporær sø, for paddeyngel og voksne padder. Enbicon har i den forbindelse ikke fundet hverken larveyngel eller padder.

Den løse grus i ikke tilgroede råstofgrave frembyder generelt egnede rasteområde for stor strandtudse, herunder som vinterrasteområde, som det også beskrives i DCE's håndbog for bilag IV-arter. Hertil henviser håndbogen til faglitteratur på området, hvoraf det fremgår at yngleaktive individer typisk opholder sig mellem 100 til 400 meter fra det respektive vandhul, hvortil individer i øvrigt migrerer over længere afstande på flere kilometer.¹³

Som det hertil fremgår af Enbicons notat, er der ingen registreringer af strandtudse indenfor 10 km, hvortil Enbicon ikke vurderer at området har en økologisk funktion som rasteområde for denne forekomst af arten.

Region Midtjylland vurderer på baggrund af Enbicons notat, at projektområdet, eller dets umiddelbare omgivelser ikke indeholder

¹² Ehle et al. 2011), og gengivet i DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, Afsnit 7.2, 4. underafsnit.

¹³ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 12.2, underafsnit 5 og 15.

yngle- og rasteområder for strandtudse, hvorfor projektet ikke vurderes, at påvirke disse. Hertil lægger regionen i forhold til registrerede forekomster af arten vægt på, at arten generelt ikke kan forventes at vandre 10 km for at finde egnet rasteområde indenfor projektområdet.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamanders yngleområder til æglægning af våde naturtyper med fritstående vand som søer, herunder temporære søer, skal være vandholdige i artens æglægningsperiode fra april til juni.¹⁴

Region Midtjylland bemærker, at der i projektområdets østlige del i særligt våde perioder har været beliggende en mindre temporær vandsamling af overfladevand i lavning, hertil foreligger der ikke andre våde eller temporært våde naturtyper i eller umiddelbart omkring projektområdet, som vurderes at frembyde egnet yngleområde for arten.

Af Enbicons notat, fremgår det, at Enbicon under sine naturgennemgange i området har eftersøgt denne temporære vandholdige lavning, beskrevet af Enbicon som temporær sø, for paddeyngel og voksne padder. Enbicon har i den forbindelse ikke fundet hverken larver eller padder.

Som det fremgår af DCE's håndbog for bilag IV-arter, kan stor vandsalamanders valg af overvintringsrasteområder ikke henføres til nærmere naturtyper. De typiske overvintringsrasteområder er rådne stammer, hulrum i jorden, forekomst af store sten (i stendiger eller gamle sylstensfundamenter).¹⁵ Videre henvises håndbogen til anden faglitteratur, hvoraf det fremgår, at stor vandsalamanders vandringsadfærd og spredningsevne fører til, at arten typisk kan kolonisere nye vandhuller på op til 580 meters afstand, og kun i enkelte tilfælde i større afstande på op til 800 meter.¹⁶ Af Enbicons notat fremgår det hertil, at der ikke er registreringer af stor vandsalamander indenfor 2 km.

Region Midtjylland vurderer på baggrund af Enbicons notat, at projektområdet ikke kan forventes, at indeholde yngle- og rasteområder for strandtudse. Ved denne vurdering lægges vægt på, at der er foretaget undersøgelse af relevante temporær våde arealer,

¹⁴ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 12.2, herunder omtales enkelte eksempler på så sen ynglesæson som medio august ved tørkeperioder i forår og forsommer i 6. underafsnit.

¹⁵ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 7.2.

¹⁶ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 5. underafsnit.

og at det ikke kan forventes, at projektområdet indeholder rasteområder i forhold til registrerede forekomster af arten.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frøs yngleområder til æglægning af våde naturtyper med fritstående vand som søer, herunder temporære søer, skal være vandholdige i artens æglægningsperiode fra marts til april.

Region Midtjylland bemærker, at der i projektområdets østlige del i særligt våde perioder har været beliggende en mindre temporær vandsamling af overfladevand i lavning, hertil foreligger der ikke andre våde eller temporært våde naturtyper i eller omkring projektområdet, som vurderes at frembyde egnet yngleområde for arten.

Side 9

Af Enbicons notat, fremgår det, at Enbicon under sine naturgennemgange i området har eftersøgt denne temporære vandholdige lavning, beskrevet af Enbicon som temporær sø, for paddeyngel og voksne padder. Enbicon har i den forbindelse ikke fundet hverken larver eller padder.

Om artens vandringsadfærd og spredningsevne fremgår det af DCE's håndbog med gengivelse af observationer fra anden faglitteratur, at individer typisk opholder sig få meter fra ynglevandhullet, men undtagelsesvis vandrer lidt over 1 kilometer fra vandhullet.¹⁷

Region Midtjylland bemærker hertil, at der ikke foreligger registreringer af arten i omgivelser til projektet eller indenfor 1 kilometers radius. Regionen vurderer på baggrund af Enbicons notat, at projektområdet ikke kan forventes, at indeholde yngle- og rasteområder for strandtudse. Ved denne vurdering lægges vægt på, at der er foretaget undersøgelse af relevante temporære våde arealer, og at det i forhold til registrerede forekomster af arten ikke kan forventes, at projektområdet indeholder rasteområder for arten.

Flagermus

Projektområdet indbefatter ingen træer, bygninger eller nogen vegetation, som kan udgøre reder for flagermus eller ledelinjer af betydning for fødesøgning. Hertil forefindes der i projektområdets nære omgivelser ikke egnede redetræer for flagermus. Der foreligger hertil ingen registreringer af flagermus indenfor eller i de nære omgivelser til projektområdet.

Projektet vurderes på dette grundlag ikke at have indvirkninger ift. arter af flagermus.

¹⁷ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 10.3, 6. underafsnit.

Odder

Der findes ingen egnede levesteder for odder, som våde naturtyper indenfor for projektområdet eller i dets /umiddelbare omgivelser. Da der ikke indvindes under grundvandsspejlet, vurderes projektet hertil ikke at kunne påvirke levesteder i form af søer eller vandløb uden for det ansøgte areal. Projektet vurderes på dette grundlag ikke at påvirke bilag IV-arten odder.

Samlet vurdering

På det foreliggende grundlag og efter ovenstående gennemgang med vurdering ift. relevante bilag IV-arter, vurderer Region Midtjylland efter habitatbekendtgørelsens § 10 samlet, at det ansøgte projekt ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter, eller den økologiske funktion af disse. Vurderingen sker på grundlag af indsendt dokumentation over gennemførte naturgennemgange med nærmere felteftersøgninger for relevante bilag IV-arter og på baggrund af viden om forekomsten af bilag IV-arter i og omkring projektområdet.

Der forefindes hertil ikke øvrige projekter eller planlægning, som sammen med projektet vurderes at ændre vurderingen eller have medføre betydende kumulative barriereeffekter overfor de relevante bilag IV-arter.

Bilag:

B.2. Enbicon, Stjær Grusgrav naturnotat, 28.10.2024